

Шевчук Тетяна,
студентка факультету соціальної та психологічної освіти
І курсу 165 групи
Харченко Надія,
кандидат психологічних наук, викладач кафедри психології
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини, м. Умань

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Проблема розвитку творчих здібностей тісно пов'язана із формуванням ціннісного розвитку особистості. Творчі здібності посідають важливе місце в розвитку дитячої творчості починаючи з перших років життя людини. Вони акумулюють творчу енергію дитини, є стимулом, засобом і показником максимальної реалізації нею своїх природних можливостей. З психологічної точки зору молодший шкільний вік є сприятливим періодом для розвитку творчих здібностей тому, що в цьому віці дитина вперше переживає суб'єктивну новизну продукту діяльності, що є стимулом для творчої активності.

Сучасні вимоги до шкільної освіти передбачають досягнення учнями як предметних, так і метапредметних, особистісних результатів. Ефективне вирішення цього завдання не може бути реалізовано засобами окремої дисципліни або навіть групи дисциплін. Необхідний комплексний підхід у створенні умов, що сприяють виникненню в учнів потреби в творчому набутті знань, в оволодінні різноманітними способами їх використання та формуванні навичок діяльності, яка дозволила б їм реалізуватися в житті, використовуючи внутрішній інтелектуальний і творчий потенціал [3].

Пізнавальна мотивація та пошукова активність виражаються у високій вибірковості дитини стосовно дослідження нового, надання переваги певним кольорам, звукам, формам. Загальна пошукова активність характеризується широтою та спрямованістю, у творчої дитини вона виявляється в формі дуже широкої допитливості [1].

При побудові моделі творчого інтерактивного заняття в якості основи була використана структура креативного уроку, запропонована в системі безперервного формування творчого мислення та розвитку творчих здібностей учнів з активним використанням теорії розв'язання

винахідницьких завдань М. Зіновкіної (НФТМ-ТРИЗ) [2]. Структура заняття істотно відрізняється від традиційного уроку і включає в себе блоки, які реалізують цілі, адекватні цілям розвиваючої освіти в цілому.

Творчий вступ - це спеціально підібрані ігрові моменти (це може бути інсценування короткого оповідання, рухлива або пізнавальна гра тощо), що дозволяють зацікавити учня, через активні форми взаємодії включити його в хід заняття, підготувати до вивчення нової теми. Цей блок забезпечує мотивацію учня до занять і розвиває його допитливість.

Змістовний блок об'єднує програмний матеріал тренінгу креативного мислення з системою завдань, спрямованих на розвиток дивергентного, логічного мислення, творчих здібностей учнів, здатності до гострого, живого сприйняття, абстрактного і складного мислення. Як правило в тренінгу креативного мислення цей змістовний блок організовується у формі фронтального діалогу-бесіди з учнями або організовується через спеціальний діалог героїв казки, які прагнуть пізнати той чи інший метод або прийом наукової творчості. Психологічні і фізіологічні дослідження показують тісний зв'язок між напруженим розумовим і емоційним навантаженням і напругою скелетної мускулатури. Зниження психічної напруженості на тлі м'язового розслаблення проявляється у вигляді «розкріпачення» в спілкуванні, поведінці, діяльності і прояві почуттів. Тому обов'язковим блоком на уроці є психологічне розвантаження, яке реалізується через вправи по гармонізації розвитку півкуль головного мозку, через аутотренінг, через систему рухливо-емоційних ігор, театралізацію і ін. Здійснюється релаксація за рахунок позитивних емоцій, що служить емоційним розвантаженням для дитини.

Наступний блок являє собою систему *завдань-головоломок*, по суті є завданнями частково відкритого типу. Це своєрідний тренінг із подолання інерції мислення, розвитку кмітливості та створення сплеску позитивних емоцій в результаті її рішення, появи впевненості в своїх творчих можливостях. Рішення подібного роду завдань вимагає від учня нетрадиційного мислення. Відбувається розвиток парадоксального, творчого мислення, подолання стереотипів, розвиток творчої уяви. Система завдань частково відкритого типу пробуджує спостережливість і допитливість, інтерес дитини до дослідницької діяльності і її інтелектуальну активність. Як правило така діяльність учнів організовується в малих групах, що дозволяє

прискорити процес генерування ідей і дає можливість кожному учневі взяти участь в діяльності щодо вирішення завдань-головоломок. Другий змістовний блок має на увазі роботу учнів по застосуванню досліджуваного прийому до вирішення завдань більш високого рівня відкритості. Це відбувається в процесі фронтального діалогу педагога з учнями з елементами мозкового штурму. Результатом роботи на цьому етапі є різноманітне представлення рішення задачі, що характерно для завдань відкритого типу.

Резюме забезпечує зворотний зв'язок з учнями на уроці і передбачає якісну і емоційну оцінку учнями самого уроку. Зазвичай підведення підсумків заняття для посилення емоційного фону супроводжується окремим коротким літературним твором (бажано в аудіозапису): віршем, розповіддю, казкою, повчальною історією, так чи інакше пов'язаною з тематикою заняття. Це дозволяє створити ефектне завершення заняття і залишити про нього яскравий слід у пам'яті учнів.

Література

1. Дружинин В.Н. Психология общих способностей: учебное пособие / В.Н. Дружинин. – 3-е издание. – Санкт-Петербург: Питер, 2007. – 368 с.
2. Зиновкина М. М. НФТМ-ТРИЗ: Креативное образование XXI века. Теория и практика / М.М. Зиновкина. – М.: МГИУ, 2007. – 306 с.
3. Харченко А. С. Творча складова принципів сучасного гуманізму в освіті / А. С. Харченко // Психологія і особистість. – 2015. – № 2(1). – С. 214-229